

Font de la plaça de Gisclareny

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la plaça del poble de Gisclareny al veïnat del Roser (Ajuntament de Gisclareny. Av. Roser S/N 08695)
Emplaçament	A la plaça del poble del veïnat del Roser. Pista del Roser des de Clot del Pou fins al final
Alçada:	1339
Coordenades:	
Latitud:	42.25002
Longitud:	1.78653
UTM Est (X):	399897
UTM Nord (Y):	4678249

Classificació

Número de fitxa	08093 - 125
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Element urbà
Estil / època:	Medieval Modern
Segle	XI-XIV
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Emprada com a element ornamental i alhora funcional de la font pública ja que n'és la cubeta del sobreixidor
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Altres
Titularitat	Pública
Titular:	001600200DG07G0001GD

Fitxes associades:

[Nostra senyora del Roser](#)

[Objectes litúrgics de l'església del Roser de Gisclareny](#)

[Talla de la Mare de Déu del Roser](#)

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Descripció

Es tracta d'una font pública situada a la paret o mur de terrassament que la separa del carrer de la rectoria i en la que hi ha encastada una pica de pedra que sembla correspondre amb una antiga pica baptismal formada per un bloc de pedra de forma cònica i buidada de forma més aviat basta per a formar la cubeta. Medeix uns 45 cm d'alt x 85 d'ample.

Observacions:

Aquestes piques eren recipients per contenir l'aigua del baptisme. La seva profunditat era per representar el ritus de la immersió que recordava el bany sagrat de Sant Joan baptista al riu Jordà, la neteja i purificació. Aquest ritus es va començar a iniciar en època constantiniana i les restes més antigues de piles emprades per al bateig per immersió les trobem a les catacumbes de Roma. Posteriorment i en època paleocristiana i tardo antiga es van construir baptisteris on hi havia piscines profundes que contenien aquesta aigua. De baptisteris en coneixem a Terrassa o a Barcelona. A partir de l'edat mitjana aquest fenomen va ser generalitzat arreu del territori i la major part de les esglésies contenien aquest recipient a la part externa per a fer batejar els que no ho havien fet abans que entressin a l'església. Al segle XIV algunes de les piles van ser recobertes per un cimbori de fusta i a partir del segle XV el baptisme per immersió va ser suprimit i les piles van ser més petites. Desconeixem quina seria la seva procedència tot i que molt possiblement correspondria a l'església de Santa Maria.

Història

Documentada inicialment a l'edat mitjana com a capella o "església del castell" no va adquirir el seu caràcter de parròquia fins en època moderna que substituï la veïna església de Sant Miquel de Turbians o "de Paradís". La pica de la plaça del poble podria correspondre amb la pica baptismal d'aquesta església. Sembla que amb la creació del Bisbat de Solsona es deuria traslladar la parròquia al veïnat del Roser. Malgrat que aquesta no ens apareixi esmentada abans el segle XVII (Serra i Vilaró, 1989. Baronies) pensem que ja existia anteriorment car alguns apunten que corresponia amb l'església del castell (Martín, 2005 p. 29). A més a nivell constructiu ja hem comentat que s'hi observaven diverses fases cronològiques, les més antigues de les quals datarien del període baix medieval. Segons el mateix Martín, el Gisclareny parroquial es trobava inclòs el 1630 dins el bisbat d'Urgell. Comprenia nuclis a Sant Miquel de Turbians, el Roser pels habitants de la part de Llevant, Sant Martí del Puig a la vall del Bastereny i Sant Andreu de Gréixer a la zona de més a l'oest i avui integrada al terme municipal de Guardiola de Berguedà. Sant Miquel i el Roser es disputaven la parroquialitat, així doncs si Sant Miquel era la parròquia històrica però el Roser era on es guardava el santíssim sagrament i les fonts baptismals a banda de ser el lloc on hi havia la rectoria (Martín, 2005 p. 29). Consta que una tempesta de vent va fer caure la campana de Sant Miquel, motiu que comportà que els feligresos reunissin els diners suficients per a fer-ne una de nova que al final va ser col·locada al Roser. El 1752 es va signar una concòrdia en la qual els dies festius es faria missa a les dues esglésies en hores diferents, els ingressos de les quals s'obtinguessin es repartirien als dos bàndols. Segons el mateix Martín i en un document original trobat a l'arxiu diocesà de Solsona els anys posteriors el segle XVIII, la parròquia es trasllada definitivament al Roser. El rector de Gisclareny declarava el 1752 un ingrés net de 150 lliures (Martín, 2005). En aquest document ja fa esment de la pobresa del territori. Per sufragar les despeses derivades dels actes litúrgics, l'església va instaurar un sistema de crèdit basat en aportació de les famílies

més benestants en misses pels difunts, causes pies, beneficis i censals. A través de la creença del purgatori per treure l'anima del cos del difunt, les classes més acomodades feien aportacions en vida com a deixes testamentàries per a realitzar misses per les animes dels difunts a partir d'unes tarifes establertes pel nombre de sacerdots otambé per a la construcció d'altars. Aquests crèdits eren administrats a les rectories. A més a més també existia la causa pia, una mena de crèdit o aportacions de censals per a les dots de les donzelles (Martín, 2005 p.31)"per donzelles maridar o en religió entrar". Algunes vegades el capital anava dirigit a constituir alguna institució concreta com ara una confraria com seria la que va fer Martí Bover a la parròquia de Sant Martí del Puig o Josep Tor al Roser . Moltes de les masies del terme van ser adquirides per les comunitats de preveres mitjançant el sistema de les causes pies basades en els censals. Hi ha algunes causes pies de la família Tor (Martín, 2005 i doc. Original ACA. Notarials. Bagà. Lligall III). El mas Jovell va ser comprat a canvi d'un d'aquests Censals per la família Tor. El sistema de les cartes de Gràcia era una altre sistema de crèdit imposat pels preveres. Com a mecanisme de participació dels feligresos en la marxa de la parròquia, Martín esmenta el sistema de les obrerries (confraries) que es beneficiaven dels donatius dels feligresos i que garantia el fet d'ocupar llocs privilegiats en la celebració de les misses, diposar de sepultura pròpia en el moment de la mort. Amb el capital obtingut es compraven censals. Segons Martín al Gisclareny històric hi han dues obrerries; una per a cada parròquia. Si la de sant Miquel és poc esmentada la del Roser titulada "lluminaria del santíssim sagrament" a partir de 1716 és documentada en l'aparició de quatre censals de 88, 76, 134 i 136 lliures entre els anys 1716 i 1780. Els administradors eren els cònsols, el batlle i regidors (Martín, 2005. P.38). La fundació de la obreria va ser a càrrec de Josep Tor. Ja veiem que és el segle XVIII el moment en que la parròquia de Gisclareny va tenir la major puixança coincidint amb un increment poblacional i que es va mantenir al llarg del segle XIX i principi del XX. Després de la guerra civil. Actualment malgrat mantingui el caràcter de parròquia és administrada des de l'unitat pastoral de Bagà i del ser rector.

Bibliografia

CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí. P.25.
MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P.33-38. GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni arquitectònic (IPA). Fitxa núm. 3335; SERRA i VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres I, II i III. ADS (Arxiu Diocesà de Solsona). Carpeta de Gisclareny ACA (Notarials. Bagà) publicats per Martín

